

# ඩෙල්ෆි දූපත පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක්

යූ. ඩී. ආර්. ෂෙහාන් තිලකරත්න සහ ඩී. එස්. දයානන්ද

## ප්‍රවේශය

යාපනය අර්ධද්වීපයේ පිහිටා ඇති ඩෙල්ෆි දූපත පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් ඉතා වැදගත් වන භූ ස්කන්ධයක් ලෙසට පෙන්වාදිය හැකිය. ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණ සිදුකොට දත්ත රැස්කර එමගින් අර්ථකථන ඉදිරිපත් කිරීම පුරාවිද්‍යාව තුළ දක්නට ලැබෙන විශේෂ ලක්ෂණයකි. ඒ අනුව මෙහි දී ඩෙල්ෆි දූපත පිළිබඳ පුරාවිද්‍යාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කර එම දූපතේ ඇති පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකම් සහිත ස්මාරක හඳුනාගැනීමට උත්සාහ කෙරේ. මෙරට ප්‍රධාන භූමියෙන් වෙන් වුණු භූමියක් ලෙස ඩෙල්ෆි දූපත ආශ්‍රිත සංස්කෘතික පරිසරයේ පුරාවිද්‍යාත්මක ස්මාරකවල සුවිශේෂතා පවතී ද? යන්න මෙහි අධ්‍යයන ගැටලුව විය. ශ්‍රී ලංකාවට අයත් දූපත් අතරින් ප්‍රමුඛතම දූපතක් ලෙසට ඩෙල්ෆි දූපත හඳුනාගත හැකි අතර එම දූපතේ සංස්කෘතික පරිසරය පිළිබඳව අධ්‍යයනය කර එහි පවතින පුරාවිද්‍යාත්මක වශයෙන් වැදගත් ක්ෂේත්‍ර සහ ඒවායෙහි පවතින සුවිශේෂතා හඳුනාගැනීම මෙහි මූලික අරමුණ වේ. සාහිත්‍ය විමර්ශනය සහ ප්‍රායෝගික ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය යන ක්‍රමවේද දෙක ඔස්සේ මෙහි අධ්‍යයන ක්‍රමවේදය සිදුකෙරිණි. සාහිත්‍ය විමර්ශනය මගින් දත්ත හඳුනාගැනීම මූලික වශයෙන් සිදු කරන ලදී. එහි දී පූර්ව පර්යේෂණ කෘති, ගවේෂණ වාර්තා, කැණීම් වාර්තා, පුවත්පත් ලිපි සහ සඟරා, සිතියම් යනාදිය අධ්‍යයනය කරනු ලැබිණ.

## අධ්‍යයනයේ වැදගත්කම

ඩෙල්ෆි දූපතේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේ දී පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අනුව දූපත අතීතයේ සිට ම මානව ජනාවාසකරණයට ලක් වූ භූමියක් බව හෙළිවේ. මෙහි විවිධ සංස්කෘතීන්ට අයත් ජනතාව විවිධ කාල වකවානු තුළ වාසය කර ඇත. එකී විවිධ ජන කොට්ඨාස තමන් ජීවත් වූ කාලය තුළ සිය සංස්කෘතිය දූපත පුරා ව්‍යාප්ත කර තිබේ. වර්තමානය වන විට ඩෙල්ෆි දූපතේ පවතින සංස්කෘතික පරිසරයේ සුවිශේෂතා මගින් අතීතයේ වූ විවිධ සංස්කෘතික පරිසරයන්හි ලක්ෂණ පෙන්වුම් කරන අතර ඒ පිළිබඳ මෙමගින් අධ්‍යයනයට බඳුන්වීම වැදගත්කමකි. ඩෙල්ෆි දූපතෙන් හමුවන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අධ්‍යයනය මගින් අතීතය ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම වැදගත්කමින් යුක්ත වුවකි. මන්ද යත් අතීත මානවයාගේ සංස්කෘතිය එම ද්‍රව්‍යාත්මක අවශේෂ මගින් හඳුනාගැනීමට හැකි වන බැවිනි. එමෙන්ම පාරිසරික තත්ත්වය මත පිහිටා ඩෙල්ෆි දූපතේ සංස්කෘතික පරිසරය පිළිබඳ අර්ථකථන ඉදිරිපත් කිරීම ද වැදගත් වේ.

## ඩෙල්ෆි දූපත පිළිබඳ හැඳින්වීම, එම දූපතේ පිහිටීම සහ ගමන් මාර්ගය

ශ්‍රී ලංකාවේ ප්‍රධාන භූමියෙන් වෙන් වුණු නමුත් ශ්‍රී ලංකාවට අයත් නාමාවලියේ දෙවැනි විශාලත ම දූපත ලෙස ඩෙල්ෆි දූපත හඳුන්වා දිය හැකිය. මෙම දූපත ද්‍රවිඩ ස්වරූපයෙන් නෙඩුන්තිව් (Nedunthive) ලෙස හැඳින්වේ. පෘතුගීසින් විසින් මෙම දූපත හැඳින්වීමට “අයිෆා ඩාස් වැකාස්” (Ifa

daz vacas) යන නම ව්‍යවහාර කර ඇත.<sup>1</sup> රටේ මුහුදු සීමාව තුළ පිහිටා ඇති මෙම දූපත අවම වශයෙන් වර්ග කිලෝමීටර් 50ක් පුරා පැතිර පවතින අතර ඕවලාකාර හැඩයකින් යුක්ත වේ. වර්තමානය වන විට මෙම දූපත හැඳින්වීමට භාවිත කරන "ඩෙල්ෆ්ට්" යන නම ලන්දේසින් විසින් භාවිත කර ඇති බවට සඳහන් ය.<sup>2</sup> යාපනය අර්ධද්වීපයේ පිහිටා ඇති දූපත් අතර විශාලතම දූපත වන මෙහි උපරිම දිග කිලෝමීටර් 08ක් වන අතර උපරිම පළල කිලෝමීටර් 06ක් පමණ වේ.

යාපනය අර්ධද්වීපයේ ඇති දූපත් අතර විශාල ම ජනගහනය සහිත දූපත වන්නේ ද ඩෙල්ෆ්ට් දූපතයි. ක්‍රි.ව. 1960 පමණ වන විට 12000කට ආසන්න ජනගහනයක් මෙහි වාර්තා වී ඇත.<sup>3</sup> වර්ෂ 1981 දී එය 6200 දක්වා පහත වැටී ඇත. උතුරේ පැවති යුධමය තත්ත්වය ඊට හේතු වී තිබේ. වර්තමානය වන විට පවුල් 1468ක් පමණ ජීවත් වන අතර මුළු ජනගහනය 4869කි. දූපතේ ජීවත් වන සියලු ම ජනතාව ශ්‍රී ලංකා දුවිඩ වේ. J1 සිට J6 දක්වා මෙහි ග්‍රාමසේවා වසම් 06ක් පවතී. හින්දු කෝවිල් 17ක් ද, ක්‍රිස්තියානි පල්ලි 13ක් ද, රාජ්‍ය ආයතන 07ක් ද, පාසල් 08ක් ද මෙම දූපතේ ඇත. ඩෙල්ෆ්ට් ජනතාවගෙන් 70% දමිළ ක්‍රිස්තියානි වන අතර 30% දමිළ හින්දු වේ. වසරේ ජනවාරි මාසයේ දී ඩෙල්ෆ්ට් දූපත සිසිල් වන අතර වසරේ වැඩි කාලයක් උණුසුම් දේශගුණයක් පවතියි. මෙම දූපතේ ජලය තරමක් කිවුල් වන අතර නොගැඹුරු ලීං දක්නට ලැබේ. පිරිසිදු ජලය ඉතා හිඟ ය. ඇළවල්, ගංගා නොමැත. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතෙහි මුහුදු තීරයෙහි වඩදිය-බාදියවල විශාලත්වය ලංකාවේ අනෙකුත් මුහුදුවලට වඩා අඩු ය. ඩෙල්ෆ්ට් වෙරළ තීරය අවම වශයෙන් කිලෝමීටර 30ක් පමණ වේ. ඩෙල්ෆ්ට්හි උස් වූ මුහුදු පතුළක් පවතියි. මිශ්‍ර ශුෂ්ක වියළි සර්ම කලාපීය වනාන්තර රටාවක් දූපත පුරා පෙන්නුම් කරයි. වනාන්තර දක්නට ලැබෙන අතර වනාන්තර නොවන ලඳු, කැළෑ, තෘණ බිම්, පඳුරු එමෙන්ම ජලජ ශාක ද දක්නට ලැබේ. සතුන් ගතහොත් ජලජ සත්ත්වයින්, උභය ජීවීන්, උරගයින්, පක්ෂීන් හා ක්ෂීරපායින් දක්නට ලැබේ. වැලි සහ හුනුගල් සහිත පසක් දක්නට ලැබෙන අතර දූපත පුරාම විවිධ ප්‍රමාණයේ හුනුගල් තට්ටු පිහිටා ඇත. කවචතිවි සහ නයිනතිවි යන දූපත් අතර පිහිටා ඇති ඩෙල්ෆ්ට් දූපත ගොඩබිමේ සිට අවම වශයෙන් කිලෝමීටර් 12ක ඇතින් පිහිටයි. ඩෙල්ෆ්ට් දූපත නයිනතිවි දූපතේ සිට නිරිත දිගින් මුහුදේ සැතපුම් 07ක් පමණ ඇතින් පිහිටා ඇත. දූපතට පාලම් පාරු, බෝට්ටු මගින් ළඟා විය හැකි අතර දූපතට ප්‍රවේශ මාර්ගය ඇත්තේ පුංකුඩතිවි දූපතේ කුරිකඩ්ඩුවාන් ජැටියෙනි. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ නිරපේක්ෂ පිහිටීම වන්නේ 9 30'48"N 79 41'22"E වශයෙනි.

කුරිකඩ්ඩුවාන් ජැටියේ සිට කාල සටහනකට අනුව මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරිය මගින් දිවෙන බෝට්ටු නොකාවෙන් සහ තරමක් විශාල බෝට්ටු හෙවත් පෙරිවල නැගී ඩෙල්ෆ්ට් දූපතට ළඟා විය හැකිය. මෙම ගමන සඳහා අවම වශයෙන් මිනිත්තු 45-60ක් අතර කාලයක් ගත වේ. මෙම ගමනේ වේලාව

---

<sup>1</sup> මාලිනි ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 64 පි.

<sup>2</sup> මාලිනි ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 64-65 පිටු.

<sup>3</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 1.

මුහුදේ තත්ත්වය සහ ප්‍රවාහන මාධ්‍යය අනුව වෙනස් වේ. ඩෙල්ෆි දිවයින තුළ ගමනාගමනයට බස් සේවාවක් ක්‍රියාත්මක වන අතර ඊට අමතරව යතුරු පැදි, ක්‍රී රෝද රථ, ට්‍රැක්ටර්, පා පැදි ද දූපත තුළ ගමනාගමනයේ දී මිනිසුන් විසින් යොදා ගනු ලැබේ.

**ඩෙල්ෆි දූපතේ ශාක හා සත්ත්ව සත්කතිය**

ඩෙල්ෆි දූපත පාරිසරික වශයෙන් සුවිශේෂී වන භූ ස්කන්ධයකි. මෙම දූපතේ පවතින ශාක සහ වාසය කරන සතුන් පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී පැහැදිලි විවිධත්වයක් හඳුනාගත හැකිය. ඩෙල්ෆි දූපත මුහුදු තීරයකින් වට වී ඇති හෙයින් දූපතේ මුහුදු ශාක සහ මුහුදු සත්ත්වයින් පිළිබඳ අවධානය යොමු කළ යුතුය.

**ශාක සත්කතිය**

ඩෙල්ෆි දූපතේ පාරිසරික තත්ත්වය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේ දී ස්වාභාවික පරිසරය දූපත පුරා දක්නට ලැබේ. එබැවින් ඩෙල්ෆි දූපතේ ශාක පද්ධතිය ප්‍රධාන වශයෙන් කොටස් 02ක් යටතේ අධ්‍යයනය කළ හැකිය.

- 1) ගොඩබිම ශාක
- 2) මුහුදු ශාක

වසරේ වැඩි කාලයක් උණුසුම් දේශගුණයක් පවතින ඩෙල්ෆි දූපතේ එකී දේශගුණයට අනුගත වූ ශාක පද්ධතියක් ගොඩබිම හට ගෙන තිබීම දක්නට ලැබේ. ගොඩබිම හටගන්නා ශාක ප්‍රධාන වශයෙන්ම,

- 1 ගස්
- 2 පඳුරු
- 3 වැල් වර්ග ආදී ලෙස හඳුනාගත හැකිය.

ඩෙල්ෆි දූපතෙන් හඳුනාගන්නා ගස් වර්ග ප්‍රධාන වශයෙන්ම ආහාරමය හා ආහාරමය නොවන වශයෙන් වෙන් කොට පහත පරිදි හඳුනාගත හැකිය.

නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය	ආහාරමය ශාක (+) ආහාරමය නොවන ශාක (-)
තල්	<i>Borassus flabellifer</i>	+
පොල්	<i>Cocos nucifera</i>	+
බයොබැබ්	<i>Adansonia digitata</i>	-
කොට්ටන්	<i>Terminalia catappa</i>	-
හල්මිල්ල	<i>Berrya cordifolia</i>	-
පලු	<i>Manilkara hexandra</i>	+
කහරු	<i>Strychnos nux-vomica</i>	-
කොබ්බේ	<i>Allophylus cobbe</i>	-

දිවුල්	<i>Limonia acidissima</i>	+
දෙහි	<i>Citrus aurantifolia</i>	+
මුරුංගා	<i>Moringa oleifer</i>	+
නූග	<i>Ficus benghalensis</i>	-
බෝ	<i>Ficus religiosa</i>	-
හික්	<i>Chukrasia tabularis</i>	-
කොහොඹ	<i>Azadirachta indica</i>	-
සියඹලා	<i>Tamarindus indica</i>	+
එරබඳු	<i>Erythrina variegata</i>	-
අරලිය	<i>Plumeria obtuse</i>	-
හුරිමාර	<i>Albizia odoratissima</i>	-
බෙලි	<i>Julbernardia pellegriniana</i>	+
පේර	<i>Pyrus pyrifolia</i>	+
බුරුත	<i>Chloroxylon swietenia</i>	-
තේක්ක	<i>Tectona grandis</i>	-
නාරං	<i>Citrus madurensis</i>	+
වීර	<i>Drypetes sepiaria</i>	+
කලුවර	<i>Diospyros ebenum</i>	-
කුඹුක්	<i>Terminalia arjuna</i>	-
ඇහැටු	<i>Ficus virens</i>	-
හීරැස්ස	<i>Cissus quadrangularis</i>	-
ගිනිසිරියා	<i>Gliricidia sepium</i>	-
කතුරුමුරුංගා	<i>Sesbania grandiflora</i>	+
කෙසෙල්	<i>Musax paradisiaca</i>	+
බිලිං	<i>Averrhoa bilimbi</i>	+
දෙළුම්	<i>Punica granatum</i>	+
අඹ	<i>Mangifera indica</i>	+
කොස්	<i>Artocarpus heterophyllus</i>	+
නෙල්ලි	<i>Phyllanthus emblica</i>	+

(වගු සටහන් අංක 01 - ආහාරමය හා ආහාරමය නොවන ශාක)<sup>4</sup>

<sup>4</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological*

පඳුරු - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
කරඹ	<i>Carissa spinarum</i>
ඉඳි	<i>Phoenix dactylifera</i>
වරා	<i>Calotropis gigantean</i>
පතොක්	<i>Opuntia dilleniid</i>
කටුකිල්ල	<i>Maytenus emarginata.</i>
කටුපිල	<i>Flueggea leucopyrus</i>
රතු එඬරු	<i>Jatropha gossipifolia</i>
කනේරු	<i>Nerium oleander</i>
බෙහෙත් එඬරු	<i>Ricinus communis</i>
අන්දර	<i>Dichrostachys cinerea</i>
වැල් දෙහි	<i>Azima tetracantha</i>

(වගු සටහන් අංක 02 - පඳුරු වර්ග)

වැල් වර්ග - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
අගුණ	<i>Wattakaka volubills</i>
බලල්පහුරු	<i>Capparis sepiaria</i>
කොවක්කා	<i>Coccinia grandis</i>
හින් කැකිරි	<i>Mukia maderaspatana</i>
මලිඳ	<i>Abrus precatorius</i>
ලුනුකැටිය වැල්	<i>Cocculus hirsutus</i>
පදවැල්	<i>Passiflora foetida</i>
එරමිණියා	<i>Ziziphus oenoplia</i>
මදිය වැල්	<i>Cayratia pedate</i>

(වගු සටහන් අංක 03 - වැල් වර්ග)

මෞෂධ ශාක - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
පුරුක්	<i>Asystasia gangetica</i>
කෝමාරිකා	<i>Aloe vera</i>
පොල්පලා	<i>Aerva lanata</i>
වැකරල් හැබ	<i>Pupalia lappaceae</i>

assessment, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 20 සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී සපයා ගන්නා ලද දත්ත ඇසුරෙන් සකස් කරන ලදී.

මිනි මල්	<i>Catharanthus roceus</i>
මුහුදු කලාඳුරු	<i>Cyperus arenarius</i>
කලාඳුරු	<i>Cyperus rotundus</i>
කුප්පමේනියා	<i>Acalypha indica</i>
පිටවක්කා	<i>Phyllanthus niruri</i>
උදුපියලිය	<i>Desmodium triflorum</i>
වැල්බටු	<i>Solanum trilobatum</i>

(වගු සටහන් අංක 04 - ඖෂධ වර්ග)<sup>5</sup>

### බයෝබැබ් ශාකය (Baobab)

ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ ශාක පද්ධතිය දෙස අවධානය යොමු කරන විට දක්නට ලැබෙන සුවිශේෂී ශාකයක් ලෙස බයෝබැබ් ශාකය පෙන්වා දිය හැකිය. Bombacaceae ගණයට අයත් වන මෙම වෘක්ෂයේ විද්‍යාත්මක නාමය *Adansonia digitata* වේ. අප්‍රිකා හා අරාබි නිවර්තන කලාපවලත් එමෙන්ම අනෙකුත් නිවර්තන කලාපවලත් හට ගන්නා මෙම ශාකය, ශාක හක්ෂක සතුන්ගේ ප්‍රියතම ආහාරයකි. ඩෙල්ෆ්ට් දූපත පෘතුගීසින් විසින් පාලනය කරනු ලැබූ සමයේ අරාබි වෙළෙඳුන් විසින් මෙම ශාකය අශ්වයින්ගේ ආහාරය සඳහා රැගෙන විත් තිබෙන අතර මෙම ශාකය විශාල ප්‍රදේශයක් පුරා පැතිර තිබේ.<sup>6</sup> වෘක්ෂයේ වට ප්‍රමාණය අඩි 50ක් පමණ වන අතර මිනිස් අතක ඇඟිලි විහිදෙන ආකාරයට පත්‍ර විහිදෙන විශාල ප්‍රමාණයේ ශාකයකි.<sup>7</sup> මෙහි පත්‍රයන් විටමින් C මෙන්ම ඖෂධීය ගුණයන්ගෙන් ද සමන්විත ය. මෙහි කඳ වැඩෙනුයේ පිටින් බිත්තියක් වන පරිද්දෙන් නිසා කඳ අභ්‍යන්තරයේ විශාල කුහරයක් පවතී. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ පිහිටි මෙම බයෝබැබ් ශාකයේ එක් පැත්තක බිත්තිය සිදුරු වී ඇති හෙයින් එකවර කිහිප දෙනෙකුට සිටිය හැකි පරිද්දෙන් කුහරයක් වේ. දැඩි නියං සමයට ඔරොත්තු දීම සඳහා බයෝබැබ් වෘක්ෂය තම කඳෙහි ජලය රඳවා තබා ගන්නා අතර වියළි කාලයේ දී පත්‍ර හැලීම සිදු කරයි. මෙහි අඟල් 07ක් පමණ පළලින් යුත් සුවදවත් මල් හට ගනී. මෙහි හට ගන්නා එල ලොව ඇති පෝෂ්‍යදායී ගුණයෙන් යුත් ආහාරවලින් එකක් ලෙස සැලකේ. බයෝබැබ්

<sup>5</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 20 සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී සපයා ගන්නා ලද දත්ත ඇසුරෙන් සකස් කරන ලදී.

<sup>6</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 14.

<sup>7</sup> මාලිනි ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 66 පිටුව.

ගසක ආයු කාලය වසර 5000ක් පමණ වේ යැයි සලකන අතර ඩෙල්ෆි දූපතේ පිහිටි බයෝබැබ් ශාකය තවම තුරුණු වියටවත් එළඹ නැති සේ ය (ජායාරූප අංක 01 බලන්න).

**මුහුදු ශාක**

මුහුදෙන් වට වූ වර්ග කිලෝමීටර 48.09 ප්‍රමාණයකින් යුත් ගොඩබිමක් සහිත ඩෙල්ෆි දූපතේ ශාක පද්ධතිය පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමේ දී මුහුදු ශාක පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීම අනිවාර්ය කාරණයකි. ඩෙල්ෆි දූපතේ දක්නට ලැබෙන මුහුදු ශාක පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී,

- 1 කොරල් පර
- 2 මුහුදු පැළෑටි
- 3 බීජ
- 4 මුහුදු ඇල්ගී

වැදගත් වේ. දිවයින අවට මුහුදු නොගැඹුරු වන අතර එම නිසාවෙන් දූපතේ මුහුදු ශාක පිළිබඳ අධ්‍යයනය විශේෂිත වේ. බහුල වශයෙන් මුහුදු බීජ සහ මුහුදු පැළෑටි දක්නට ලැබේ. මුහුදු බීජ අජීවී කොරල් පැල්ලම් මත පැතිරෙන අතර සුත්‍රිකාමය මුහුදු බීජ වැලි සහිත ස්ථානවල දැකිය හැකිය. මුහුදු වාසස්ථානවල පහළින් මුහුදු ශාක පැතිර පැවතීම දක්නට ලැබේ. මුහුදු ශාක ව්‍යාප්ත වීම කොරල් පර කැබලි අතර සහ වැලි මත දක්නට ලැබේ. ඇල්ගී ශාක වර්ග දක්නට ලැබෙන අතර එහි දී රතු ඇල්ගී, කොළ ඇල්ගී සහ දුඹුරු ඇල්ගී දක්නට ලැබේ. මෙම ඇල්ගී වර්ග අතරින් Sargassum සහ Caulerpa වර්ග බහුල වශයෙන් දක්නට ලැබේ. මුහුදු පැළෑටි අතරින් බහුලව දක්නට ලැබෙන ශාක ලෙස Thalassia පෙන්වා දිය හැකිය.

**සත්ත්ව සත්ත්වය**

ඩෙල්ෆි දූපතේ සත්ත්ව ගහනය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී මෙම දූපතට ආවේණික හා සංක්‍රමණික විවිධ වර්ගයන්ට අයත් වන සත්ත්වයින් බහුල ප්‍රමාණයක් ක්ෂේත්‍රය තුළ වාසභූමි කරන බව පෙනේ. හඳුනාගත් සාධක මත ඩෙල්ෆි දූපතේ වාසය කරන සතුන් ලෙස,

- 1 බත්කුරන්
- 2 සමනලයින්
- 3 උභය ජීවීන්
- 4 උරගයින්
- 5 පක්ෂීන්
- 6 ක්ෂීරපායින්
- 7 මුහුදු ජීවීන්

ආදිහු වෙති. ඩෙල්ෆි දූපත ආශ්‍රිත සත්ත්ව ගහනය පිළිබඳ හඳුනා ගැනීමේ දී විශේෂිත කරුණක් වන්නේ දූපත මුහුදු තීරයකින් වට වී තිබීම හේතුවෙන් මුහුදු ජීවීන් ද දූපත ආශ්‍රයෙන් හඳුනාගත හැකි විමයි.

සුන්දිර, කුරා එසේත් නොවේ නම් බත්කුරා ලෙස හඳුන්වන මෙම සත්ත්ව වර්ගය ඩෙල්ෆි දූපතෙන් දැකගත හැකි සත්ත්ව කොට්ඨාසයකි. මොවුන් බහුල වශයෙන් ජලය ආශ්‍රිතව සහ වගුරු සහිත ප්‍රදේශ ආශ්‍රිතව හඳුනාගත හැකිය. සුන්දිරාවන් වර්ග 10ක් පමණ දූපත ඇසුරෙන් හඳුනාගත් අතර බහුල වශයෙන් Wandering Glider සහ Blue Percher දක්නට ලැබේ. ඩෙල්ෆි දූපත ආශ්‍රිතව සමනලුන් වර්ග 15ක් පමණ හඳුනාගත හැකිය. ඒ අතරින් කුඩු සුදනා (*Appias galene*) ඒකදේශික සමනල වර්ගයක් වේ.

බත්කුරන් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
Blue Sprite	<i>Pseudagrion microcephalum</i>
Pruinosed Bloodtail	<i>Lathrecista asiatica</i>
Marsh Skimmer	<i>Orthetrum luzonicum</i>
Blue Pursuer	<i>Potamarcha congener</i>
Asian Groundling	<i>Brachythymis contaminata</i>
Oriental Scarlet	<i>Crocothemis servilia</i>
Blue Percher	<i>Diplacodes trivialis</i>
Paddyfield Parasol	<i>Neurothemis intermedia</i>
Wandering Glider	<i>Pantala flavescens</i>
Burmeisters Glider	<i>Tramea basilaris</i> <sup>8</sup>
සමනලුන් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
මහ රෝස පාපිලියා	<i>Pachliopta hector</i>
කළු පාපිලියා	<i>Papilio polytes</i>
කළු තිත් සුද්දා	<i>Leptosia nina</i>
පොදු පඳුරු සුද්දා	<i>Cepora Nerissa</i>
කුඩු සුද්දා	<i>Appias galena</i>
තිත්පියා පියාසරියා	<i>Catopsilia pyranthe</i>
කහ පියාසරියා	<i>Catopsilia Pomona</i>
පුන්චි රෝස සුද්දා	<i>Colotis amata</i>
පොදු තැඹිලිවන් සුද්දා	<i>Colotis aurora</i>
පොදු කොටි තැඹිලියා	<i>Danaus chrysippus</i>
පොදු කාක කොටිතියා	<i>Euploea core</i>

<sup>8</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 15.

කැළෑ අලංකාරිකයා	<i>Hypolimnas misippus</i>
තැඹිලි පඳුරු බොරළුවා	<i>Acraea violae</i>
තින් ඉරි මල් නිලයා	<i>Tarucus nara</i>
පුංචි තෘණ නිලයා	<i>Zizula hylax</i>

(වගු සටහන් අංක 05 - බත්කුරන් හා සමනලුන්)<sup>9</sup>

ඩෙල්ෆ්ට් දූපත පෝක් සමුද්‍ර සන්ධිය ආසන්නයේ පිහිටා ඇති ශ්‍රී ලංකාවට අයත් දූපතක් වේ. මේ නිසාවෙන් බහුල වශයෙන් සංක්‍රමණික පක්ෂීන් පෝක් සමුද්‍ර සන්ධිය හරහා ඩෙල්ෆ්ට් දූපතට සංක්‍රමණය වේ. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ සත්ත්ව ගහනය දෙස අවධානය යොමු කරන විට උභය ජීවීන් අවම ප්‍රමාණයක් වාසය කිරීමක් දක්නට ලැබේ. එහි දී කුහිරි වැලි මැඩියා (*Sphaerotheca breviceps*) බහුලව දක්නට ලැබෙන උභය ජීවියෙකි.

පක්ෂීන් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
දුම්බොන්නා	<i>Coracias bengahalensis</i>
පිලිහුඩුවා	<i>Alcedo atthis</i>
කොවුලා	<i>Eudynamis scolopaceus</i>
ඇටි කුකුළා	<i>Centropus sinensis</i>
ගිරවා	<i>Psittacula krameri</i>
පරවියා	<i>Colum balivia</i>
කොබෙයියා	<i>Streptopelia chinensis</i>
කොරවක්කා	<i>Amaurornis phoenicurus</i>
සිලිබිල්ලා	<i>Tringa tetanus</i>
කිරලා	<i>Vanellus malabaricus</i>
මුහුදු ලිහිණියා	<i>Sterna caspia</i>
මුහුදු උකුස්සා	<i>Haliaeetus leucogaster</i>
දියකාවා	<i>Phalacrocorax niger</i>
කොකා	<i>Ardea cinerea</i>
කණ කොකා	<i>Ardeola grayii</i>
කවුඩා	<i>Dicrurus macrocercus</i>
කපුටා	<i>Corvus levaillantii</i>

<sup>9</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 15 සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී සපයා ගන්නා ලද දත්ත ඇසුරෙන් සකස් කරන ලදී.

මයිනා	<i>Acridotheres tristis</i>
වැහිලිහිණියා	<i>Hirundo rustica</i>
බට්ටිච්චා	<i>Orthotomus sutorius</i>
සූටික්කා	<i>Nectarina asiatica</i>
ගේ කුරුල්ලා	<i>Passer domesticus</i>
වඩු කුරුල්ලා	<i>Ploceus philippinus</i>
චී කුරුල්ලා	<i>Lonchura malabarica</i>
කුකුළා	<i>Gallus domesticus</i>
දෙමලිංචා	<i>Jurdoides affinis</i>
පොල්කිච්චා	<i>Copsychus saularis</i>
කොණ්ඩ කුරුල්ලා	<i>Pycnonotus cafer</i>
කොට්ටෝරුවා	<i>Psilopogon zeylanicus</i>
උභය ජීවීන් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
තුහිරි වැලි මැඩියා	<i>(Sphaerotheca breviceps)</i>

(වගු සටහන් අංක 06 - පක්ෂීන් හා උභය ජීවීන්)<sup>10</sup>

ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ ක්ෂීරපායීන් ප්‍රධාන වශයෙන් වර්ග 13ක් පමණ දැකගත හැකිය. ක්ෂීරපායී සත්ත්වයින් අතරින් මුගටියෝ බහුල වෙති. එහි දී දුඹුරු මුගටියා (*Herpestes brachyurus*) සහ අළු මුගටියා (*Herpestes edwardsii*) බහුල වේ.<sup>11</sup> වවුලන් ඩෙල්ෆ්ට්හි බයොබැබ් ගස ආශ්‍රිතව දක්නට ලැබේ. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ ක්ෂීරපායීන් අතරින් දැකගත හැකි විශේෂිතම සත්ත්වයා ලෙස හීලෑවෙන් මිදී වල් වැදුණු අශ්වයින් පෙන්වා දිය හැකිය (*Equus caballus*).<sup>12</sup> දූපතෙහි තෘණ භූමි ආශ්‍රිතව මොවුන් නිරන්තරව දැකගත හැකිය. පෘතුගීසීන් විසින් ශ්‍රී ලංකාවේ යටත් විජිත සමයේ හඳුන්වා දුන් සත්ත්ව කොට්ඨාසයක් වන මොවුන් වර්තමානයේ දූපත්වාසීන් විසින් මදු භාවිත කරමින් අල්ලා හීලෑ කරන ආකාරයක් දක්නට ලැබේ.

<sup>10</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 15 සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී සපයා ගන්නා ලද දත්ත ඇසුරෙන් සකස් කරන ලදී.

<sup>11</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 16.

<sup>12</sup> Ibid, p. 16.

දූපත ආශ්‍රිතව උරග වර්ග 08ක් පමණ වාසය කිරීම හඳුනාගත හැකිය. දූපත ආශ්‍රිත සර්පයින්ගේ සහ කෑමට ලක් වූවන් බහුල වන අතර වැලි පොළොහා බහුලව දක්නට ලැබේ. සිව්පා උරගයින් විශාල ප්‍රමාණයක් ඩෙල්ෆීනි දක්නට ලැබෙන අතර බහුල වශයෙන් ගරා කටුස්සන් දක්නට ලැබේ.

ක්ෂීරපායින් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
හික් මීයා	<i>Suncus murinus</i>
මා වවුලා	<i>Pteropus giganteus</i>
කොස්ඇට වවුලා	<i>Pipistrellus coromandra</i>
දුඹුරු මුගටියා	<i>Herpestes brachyurus</i>
අළු මුගටියා	<i>Herpestes edwardsii</i>
බටු හරකා	<i>Bos indicus</i>
එළුවා	<i>Capra hircus</i>
හීලෑවෙන් මිදී වල් වැදුණු අශ්වයා	<i>Equus caballus</i>
ගේ මීයා	<i>Rattus rattus</i>
ලේනා	<i>Funambulus palmarum</i>
වල් භාවා	<i>Lepus nigricollis</i>
බල්ලා	<i>Canis familiaris</i>
බළලා	<i>Felis catus</i>
උරගයින් - නාමය	විද්‍යාත්මක නාමය
ගරා කටුස්සා	<i>Calotes versicolor</i>
කිඹුල් හුනා	<i>Hemidactylus leschenaultia</i>
පුල්ලි ගැහුනා	<i>Hemidactylus parvimaculatus</i>
සුලබ ගැහුනා	<i>Hemidactylus frenatus</i>
සුලබ හිකනලා	<i>Eutropis carinata</i>
තින් හිරලු හිකනලා	<i>Lygosoma punctatus</i>
ගෙරඩියා	<i>Ptyas mucosa</i>
වැලි පොළොහා	<i>Echis carinatus</i>

(වගු සටහන් අංක 07 - ක්ෂීරපායින් හා උරගයින්)<sup>13</sup>

<sup>13</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 15 සහ ක්ෂේත්‍ර අධ්‍යයනයේ දී සපයා ගන්නා ලද දත්ත ඇසුරෙන් සකස් කරන ලදී.

ඩෙල්ෆි දූපත වට කරමින් සුන්දර මුහුදු තීරයක් පවතින අතර මුහුදු ජීවීන්ගේ ගහනයක් ඩෙල්ෆි ආශ්‍රයෙන් හඳුනාගත හැකිය. උෂ්ණාධික බව, නොගැඹුරු දිය එමෙන්ම රොන්මඩ අධික වෙරළ කලාපය ආදිය පැවතීම හේතුවෙන් ඩෙල්ෆි මුහුදු ආශ්‍රිතව පෘෂ්ඨවංශික හා අපෘෂ්ඨවංශික මුහුදු සත්ත්වයින් රැසකට වාසස්ථාන සලසයි. නොගැඹුරු බව එමෙන්ම අධික උෂ්ණත්වය සහ ජලයේ ගුණාත්මක බව දිවයිනේ ජෛව විවිධත්වයට බාධා කරන නමුත් මුහුදු සත්ත්වයින් දූපත ඇසුරෙන් හඳුනා ගැනීම අපහසු නොවේ. නොගැඹුරු මුහුදු තීරයේ විසිතුරු හෝ ආහාරමය මසුන් අධික ලෙස දැකගත නොහැකි විය. ඩෙල්ෆි මුහුදු ආශ්‍රිතව,

- 1 පත්තෑ පණුවන්
- 2 කටු සහිත පොකිරිස්සා
- 3 කවචයන්
- 4 මුහුදු කකුළුවා
- 5 Molluscs
- 6 ශල්‍ය වර්මයා

යන මුහුදු ජීවීන් අඩු වැඩි වශයෙන් දැකගත හැකිය.

### ඩෙල්ෆි දූපතේ ඓතිහාසික පසුබිම

ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු පළාතේ පිහිටි යාපනය දිස්ත්‍රික්කයට අයත් දූපත් ද්විත්වයක් වන කච්චිච්චි සහ නයිනතිච්චි යන දූපත් අතර පිහිටා ඇති ඩෙල්ෆි දූපතෙහි ඉතිහාසය පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමේ දී එය ඇත අතීතයට දිව යයි. එම ඓතිහාසික පසුබිම අධ්‍යයනය කිරීමේ දී ජනප්‍රවාද, පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක සහ විද්වත් මතවාද වැදගත් වේ. ඒ අනුව ඩෙල්ෆි දූපතේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ අවධානය යොමු කරන විට බෞද්ධ ජනතාවගේ උරුමය, දමිළ ජනතාවගේ උරුමය සහ යුරෝපීය ජාතීන්ගේ යටත්විජිත යුගයේ උරුමය ලෙසට සංස්කෘතික උරුම කාණ්ඩ කිහිපයක් හඳුනාගත හැකිය. ඩෙල්ෆි දූපතේ නාම සම්භවය පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේ දී මෙම දූපත ද්‍රවිඩ භාෂාවෙන් නෙඩුන්තිච්චි ලෙස ද පෘතුගීසීන් අයිෆා ඩාස් වැකාස් යන නම ද භාවිත කර තිබේ.<sup>14</sup> නෙදර්ලන්තයේ සුන්දර ග්‍රාම නාමයක් වන "ඩෙල්ෆි" යන්න මෙම දූපත හැඳින්වීමට භාවිත කරන ලද්දේ ලන්දේසීන් විසිනි. ඒ එරටෙහි එම ප්‍රදේශයෙහි භූ-භෞතික සැකස්ම හා සමරුපී බවක් මෙම දූපතෙහි තිබූ බැවිනි.<sup>15</sup>

යුරෝපීය සබඳතා ගැටෙන්නට පෙර ඩෙල්ෆි දූපත පාලනය කළ මුල් වාර්ගිකයන් කවරෙකු ද යන්න සොයා බැලීමේ දී දූපතේ ඉතිහාසය හා සම්බන්ධව පවතින ජනප්‍රවාද වැදගත් වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ සෙසු ප්‍රදේශවල මෙන් ම ඩෙල්ෆි දූපතේ ප්‍රවාදගත මුල් පදිංචිකරුවන් නාග නම් ජන කොට්ඨාසයකි. ඉන් පසුව පැමිණි සිංහල සුළු පිරිසක් මෙම දූපතේ ඊසාන දිග කෙළවරෙහි දාගැබක් සහ විහාරයක් කළ බව ජනප්‍රවාද පවතියි. කොරමැන්ඩල්හි මුක්වරු නම් ජන කොටසක් ආගමනය නිසා සිංහලයන් දූපතෙන් බැහැරව ගිය අතර මුක්වරු ශ්‍රී ලංකාවට ඇතුළු වීමේ දොරටුව වශයෙන් ඩෙල්ෆි දූපත භාවිත කර ඇත. ආක්‍රමණික කණ්ඩායමේ සිටි වංශවතුන් ප්‍රධාන ලංකා භූමියට පහර දීමේ අදිටනින්

<sup>14</sup> අයි. ඩී. එම්. විජේබණ්ඩාර, *යාපනයේ ඓතිහාසික උරුමය*, ආනන්ද මුද්‍රණාලය, යක්කල, 2014, 60 පිටුව.

<sup>15</sup> එම.

කුඩා බල ඇණියක් ද කැටුව බෝට්ටුවකින් ගමන ආරම්භ කළ ද නයිනතිව් සහ පුංකුඩුතිව් අතර පටු මුහුදු තීරයට ඇතුළු වන්නටත් කලින් ඔවුහු සියලුදෙනා මුහුදුබත් වූහ. ඉන් බේරුණු බිරිත්දවරුන් ස්වදේශික වැසියන් හා එක්ව ප්‍රධාන භූමියෙහි පැලපදියම් වූ අතර පසුකාලීනව මුක්වරුන්ගේ බහුතරයක් රටේ ගිනිකොන දෙසට පන්නා දැමූ උවිඩයන් ඩෙල්ෆ්ට් දූපත ආක්‍රමණය කර බිහිසුණු සටනකින් මුක්වරුන් පරාජය කර ඩෙල්ෆ්ට් දූපත සිය පාලනයට ගත් බව ජනප්‍රවාදයෙහි පවතින මතයකි. ඩෙල්ෆ්ට් දූපත හා සම්බන්ධව පවතින තවත් ප්‍රවාදගත මතයක් වන්නේ යුරෝපීය ජාතීන් ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ බලය නතු කර ගැනීමට පෙර එය අලංකාර මල් වත්තක් ලෙස පැවති බවයි. එවකට දූපත පාලනය කර ඇත්තේ විදිරියසන් නම් ඉන්දියානු ජාතික මුහුදු කොල්ලකරුවෙකි. ඔහු විසින් දූපතේ වැව් දෙකක් සාදන ලද අතර එකල එහි විසූ වැසියන් සමඟ සුකුමාර ජීවිතයක් ගත කර ඇත. ඉන් පසුව තන්තායම් මුදලි නම් දෙමළ නායකයෙකු විදිරියසන් ඝාතනය කර දූපත අල්ලාගෙන ඇත. ඔහුගෙන් පසුව ක්‍රමයෙන් පෘතුගීසින්, ලන්දේසින් හා ඉංග්‍රීසින් දූපත සිය පාලනයට නතු කරගත් බව ජනප්‍රවාදයේ පවතියි.

ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ පවතින බෞද්ධ උරුමය මගින් මෙහි ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ හඳුනාගත හැකිය. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ උතුරු ප්‍රදේශයේ සුරුව අනුරාධපුර යුගයට අයත් අතීත බෞද්ධ උරුමය පෙන්වන බෞද්ධ ස්තූප තුනක නටබුන් අද වන විටත් දක්නට ඇත.<sup>16</sup> ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ අරසන්කෝට්ටේ නමැති ස්ථානයේ බෞද්ධ විහාරයක නටබුන් වර්ෂ 1832 දී සොයා ගෙන තිබේ. ඒ පිළිබඳ විස්තරයක් Colombo Jouranal කලාපයේ ජේ.පී. ලුවිස් සහ Penur විසින් පළ කොට ඇත.<sup>17</sup> ඩෙල්ෆ්ට් දූපත ආශ්‍රිතව බෞද්ධ සංස්කෘතිය පැවති බවට යාපනය අර්ධද්වීපයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය පැතිර තිබීම මගින් ද සනාථ කරගත හැකිය. ක්‍රි.පූ. 03 වන සියවසේ දී සිදු වූ මහින්දාගමනයත් සමඟ යාපනය අර්ධද්වීපයේ බුදු දහම පැතිර තිබූ බැව් දිපවංශය සහ මහාවංශය යන ග්‍රන්ථවලින් පැහැදිලි වේ. යාපනයේ බෞද්ධ සංස්කෘතිය පැතිර තිබූ ස්ථාන ලෙස,

- 1 කන්තරෝදෙයි
- 2 චුන්නාගම්
- 3 කොඩිඩියකොට්ටම්
- 4 මල්ලාකම් මහයියාපිට්
- 5 හුරලාලි
- 6 උඩුවිල්

<sup>16</sup> Devendra, D. T. (1969). "A Ruined Dagaba in Delft". Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society of Great Britain & Ireland New Series, [online web] Volume 13, Accessed on 25 April 2017, URL: <http://www.jstor.org/stable/43483470>.

<sup>17</sup> පී. චිරසිංහ, යාපනය නාගදීපය-මිණිනාග දිවයින-යාපාපටුන ඒකීය රාජ්‍යයක් තුළ යාපනය-ඓතිහාසික හා පුරාවිද්‍යාත්මක පසුබිම, කර්තෘ ප්‍රකාශනයකි, කොළඹ, 1997, 82 පි.

යන ස්ථාන පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රයන්හි සාධක මත සිට පෙන්වා දිය හැකිය.<sup>18</sup> එමෙන්ම නයිනතිව් හෙවත් නාගදීපයේ නාකපුසාණි අම්මාන් කෝවිල අසලින් හමු වූ නයිනතිව් සෙල්ලිපිය ක්‍රි.ව 1153-1186 දක්වා පොළොන්නරුවේ රජ කළ මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමා විසින් පිහිටවන ලද්දක් බව එම ශිලා ලේඛනය මගින් ම සනාථ වේ.<sup>19</sup> ඒ අනුව ක්‍රි.ව. 12වන සියවසේ දී යාපනය සහ යාපනය අර්ධද්වීපයට අයත් දූපත් සමූහයන් මහා පරාක්‍රමබාහු රජතුමාගේ අණසකට යටත්ව තිබූ බැව් තහවුරු වේ. මෙම ශිලා ලිපියට අනුව ඇතුන් හා අසුන් හුවමාරුවක් හෝ වෙළෙඳාමක් හෝ සිදු කර ඇති බැව් සිතිය හැකිය. එසේ නම් ඩෙල්ෆ්ට් දූපත මහා පරාක්‍රමබාහු රජ දවස නැව් තොටක් වන්නට ඇතැයි උපකල්පනය කළ හැකිය. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ වර්තමානය වන විටත් දක්නට ලැබෙන හීලෑවෙන් මිදී වල් වැදුණු අශ්වයින් අතීතයේ සතුන් හුවමාරුවේ දී හෝ වෙළෙඳාමේ දී ශේෂ වූවන් බවට උපකල්පනය කළ හැකිය.

පණ්ඩුකාභය රජුගේ සිට සියවස් ගණනාවක් මුළුල්ලේ වැජඹුණු අනුරාධපුර රාජධානිය පස්වන මිහිඳු රජුගේ කාලයේ දී එල්ල වූ චෝල ආක්‍රමණ හමුවේ බිඳ වැටිණි. පළමු වන රාජ රාජ සහ ඔහුගේ පුත් පළමු වන රාජේන්ද්‍ර චෝල යන රජවරුන් විසින් ලංකාව ආක්‍රමණය කර, 'මුම්මඩ් ශෝල මණ්ඩලම්' නමින් හඳුන්වමින් සොළී අධිරාජ්‍යයේ ප්‍රාන්තයක් ලෙසට චෝල ආණ්ඩුකාරයෙකු යටතේ ලංකාව පාලනය කරන ලදී.<sup>20</sup> මේ අනුව ක්‍රි.ව. 993-1070 කාල සීමාවේ දී සිංහල රාජ්‍ය බලය අඩපණ වීමත් සමඟ චෝල බලය උතුරේ සහ රජරට කලාපයෙහි ප්‍රබල වූ බව පැහැදිලි වේ. මේ බලවත් වීම ද්‍රවිඩ සංස්කෘතියක් මෙරට උතුරුදිග කලාපයෙහි මුල් බැස ගැනීමට හේතු වූ බවට අනුමාන කළ හැකිය. එම තත්ත්වය තත්කාලීනව ලංකාවේ උතුරුදිග පවතින ප්‍රධාන දූපතක් වූ ඩෙල්ෆ්ට් දූපතට ද ආදේශ කොට ගත හැකිය. වසර 77ක් පැවති චෝල පාලනය නිසා දෙමළ බලය ඉස්මතු වූවත් ක්‍රි.ව. 1153-1186 කාල සීමාවේ දී සමස්ත රට ම මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අණසකට යටත් විය.<sup>21</sup> මහා පරාක්‍රමබාහු රජුගෙන් පසුව පොළොන්නරු රාජධානියේ බලය පිරිහීමකට ලක් විය. මිණිපේ ශිලා ලිපියට අනුව ක්‍රි.ව. 1209 දී කල්‍යාණවතී බිසවගේ රාජ්‍ය සමයේ විශාල දෙමළ සේනාවක් ලංකාවට ගොඩබැස මහා විනාශයක් කර ඇති බව සඳහන් ය.<sup>22</sup> ක්‍රි.ව. 1211-1214 දක්වා එනම්, ලීලාවතී රැජින තෙවන වරට රාජත්වයට පත් වූ කාලයේ දී ඇයව බලයට පත් කරන ලද පරාක්‍රම සෙනෙවියා විසින් මධුරින්ද නම් පාණ්ඩ්‍ය කුමාරයෙකු ශිල්ප ශාස්ත්‍රයෙහි නිපුණ කරවා පාලනයට සම්බන්ධ කොට ගෙන තිබේ.<sup>23</sup> මේ කුමාරයා පොළොන්නරුවේ සිට ලීලාවතී රැජින සමඟින් රටේ පාලනයට හවුල් වන්නට ඇති බවට

<sup>18</sup> P. Pushparatnam, *Tourism And Monuments of Archaeological Heritage in Northern Sri Lanka*, Express News papers (Ceylon) (Pvt) Ltd, Colombo, 2014, p. 13.

<sup>19</sup> මාලිනී ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 16 පි.

<sup>20</sup> කේ.ඒ. නිලකණ්ඨ ශාස්ත්‍රී, "ලංකාව චෝල අධිරාජ්‍යයේ ප්‍රදේශයක් ව පැවති කාලය", හේම වන්ද්‍ර රාය (සංස්.), **ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය II භාගය**, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය, 1972, 393-394 පිටු.

<sup>21</sup> අයි. ඩී. එම්. විජේබණ්ඩාර, *යාපනයේ ඓතිහාසික උරුමය*, ආනන්ද මුද්‍රණාලය, යක්කල, 2014, 09 පි.

<sup>22</sup> සිරිමා වික්‍රමසිංහ, "පළමු වැනි පරාක්‍රමබාහු රජුගේ අනන්තරාගාමිකයෝ: පොළොන්නරු රාජධානිය බිඳ වැටීම", හේම වන්ද්‍ර රාය (සංස්.), **ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය II භාගය**, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය, 1972, 494 පි.

<sup>23</sup> එම, 496 පි.

අනුමාන කළ හැකිය. මාස ආක්‍රමණයෙන් ද්‍රවිඩ බලය තවත් තහවුරු විය. ක්‍රි.ව. 1245 දී වන්ද්‍රහානු නම් ජාවකයා යාපහුවට පහර දුන්නේ උතුරු ලක්දිව විශාල ප්‍රදේශ යටත් කර ගෙන ඒවා ඒකාබද්ධ කර රාජ්‍යයක් පිහිටුවා ගෙන බව වන්ද්‍රහානුගේ දෙවන වර ලංකා ආක්‍රමණය පිළිබඳව විමර්ශනය කිරීමේ දී පැහැදිලි වේ.<sup>24</sup> මෙම ආක්‍රමණය ද යාපනය අර්ධ ද්වීපයේ ද්‍රවිඩ සංස්කෘතිය ඇති වන්නට පිටිවහලක් වන්නට ඇතැයි අනුමාන කළ හැකිය. ඉහත ඓතිහාසික තොරතුරු අනුව ඩෙල්ෆී දූපතේ ද්‍රවිඩ සංස්කෘතිය ඇති වීමේ දී ඒ සඳහා දකුණු ඉන්දියාවේ බලපෑම අඩු වැඩි වශයෙන් හේතු වී තිබෙන බවට උපකල්පනය කළ හැකි වේ.

ඩෙල්ෆී දූපතේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ විමසීමේ දී යුරෝපීය ජාතීන්ගේ බලපෑම ඔවුන් ඩෙල්ෆී දූපත සමඟ පැවති සබඳතාව මත පෙන්වා දිය හැකිය. ඒ සම්බන්ධව,

- 1 ලන්දේසි බලකොටුව
- 2 පැරණි ලන්දේසි රෝහල
- 3 රැජින කුලුන
- 4 පරෙවි කුඩුව
- 5 ගබඩා ගොඩනැගිලි
- 6 පැරණි අශ්වගාල
- 7 කතෝලික දේවස්ථාන

යන පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මත සිට සහ හිලෑවෙන් මිදී වල් වැදුණු අශ්වයින් මෙන් ම බයෝබැබි ගස ඇසුරෙන් අධ්‍යයනය කළ හැකිය. යටත්විජිතකරණයත් සමඟ ක්‍රමයෙන් දූපත පෘතුගීසීන්, ලන්දේසීන් හා ඉංග්‍රීසීන් යන යුරෝපීය ජාතීන් විසින් පාලනය කර තිබේ. වර්ෂ 1505 දී පෘතුගීසීන් ලංකාවට ගොඩබැස, පසු කාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ මුහුදු බඩ ප්‍රදේශයන්හි පාලන බලය තමන් සතු කරගත් අවස්ථාවේ දී ඩෙල්ෆී දූපතේ බලය ද ඔවුන් සතු විය. පෘතුගීසී පාලන සමයේ ආරාබි වෙළෙඳුන් ලංකාවට පැමිණ ඩෙල්ෆී දූපත භාවිත කොට වෙළෙඳාමෙහි නිරත වූ බවට ඔවුන් විසින් හඳුන්වා දුන් වර්තමානයේ ද ඩෙල්ෆීහි පවතින බයෝබැබි වෘක්ෂය ආශ්‍රයෙන් පෙන්වා දිය හැකිය.<sup>25</sup> නමුත් ආරාබි වෙළෙඳුන් සහ ලංකාව අතර වෙළෙඳ සබඳතා පෘතුගීසීන් පෙරදිගට පැමිණීමට පෙර බොහෝ දිගු ඉතිහාසයකට හිමිකම් කියන බව මෙහි දී සිහිතබා ගත යුතුය. වර්ෂ 1638 මැයි මස 18 වන දින මඩකලපුව කොටුව ලන්දේසීන් විසින් අල්ලා ගැනීමෙන් පසු රසික්ලොප් වෑන් හොයන්ස් නම් සෙනවියා යටතේ ක්‍රියාත්මක වූ හමුදා කණ්ඩායමක් විසින් පෘතුගීසීන් සතුව පැවති මන්නාරම හා යාපනය යන බලකොටු අල්ලා ගැනීමට කටයුතු සම්පාදනය කළ අතර වර්ෂ 1658 දී යාපනය කොටුව ලන්දේසීන් අල්ලා ගැනීමත් සමඟ යාපනය අර්ධද්වීපයට අයත් දූපත් ද ඔවුන් සතු විය. ඩෙල්ෆීහි

<sup>24</sup> ඇස්. පරණවිතාන, "දඹදෙනි රජ පෙළපත", හේම වන්ද්‍ර රාය (සංස්.), ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය II භාගය, විද්‍යාලංකාර විශ්වවිද්‍යාලය, කැලණිය, 1972, 593 පි.  
<sup>25</sup> අයි. ඩී. එම්. විජේබණ්ඩාර, යාපනයේ ඓතිහාසික උරුමය, ආනන්ද මුද්‍රණාලය, යක්කල, 2014, 70 පි.

ඊසාන දිග ප්‍රදේශයේ නටබුන් වූ ලන්දේසි බලකොටුවක් යැයි සිතිය හැකි ගොඩනැගිල්ලක් කතිරේසු පෙන්වා දෙයි.<sup>26</sup>

ලන්දේසින්ගෙන් පසුව දූපතේ පාලනාධිකාරිය ඉංග්‍රීසින් යටතට ගැනේ. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතට පෘතුගීසින් විසින් අශ්වයින් හඳුන්වා දී ඇත. බ්‍රිතාන්‍ය යටත්විජිත සමයේ Lt. Nolan විසින් රජයට කැන්වස් සැපයීමට පෘතුගීසින් විසින් හඳුන්වා දුන් අශ්වයින් අභිජනනය කරන ලදී.<sup>27</sup> Nolan විසින් පුළුල් අශ්ව ස්තාල 03ක් සහ ජලය ලබා ගැනීමට ළිං ඉදි කර ඇති අතර එකල අශ්ව ගහනය වර්ධනය වූ හෙයින් ඩෙල්ෆ්ට් දූපත The Horse Plains ලෙස හැඳින්විය. Nolan ඩෙල්ෆ්ට්හි පරවියන් පණිවිඩ හුවමාරුව සඳහා ඇති කළ අතර ඔවුන් සඳහා හුණු ගල්වලින් කරන ලද පරෙවි කුඩු විය. ඩෙල්ෆ්ට් දූපත ඉංග්‍රීසින්ගේ පාලනයේ පැවති කාලයේ දී නැව්වලට ආලෝකය සැපයීම සඳහා King Tower සහ Queen Tower ලෙස කුලුණු 02ක් ඉදිකර ඇත. වර්තමානය වන විට King Tower නටබුන් බවට පත්ව ඇති අතර Queen Tower හොඳ තත්ත්වයේ පවතී. මේ ආකාරයට අතීතයේ සිට මෙරට යටත්විජිත පාලන කාලය දක්වා ම ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ ඓතිහාසික පසුබිම පිළිබඳ තොරතුරු සපයා ගත හැකිය.

**සාකච්ඡාව; පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍ර ගවේෂණය**

යාපනය අර්ධද්වීපයට අයත් දූපත් අතර විශාලතම දූපත ලෙස හඳුනා ගන්නා ඩෙල්ෆ්ට් දූපත ඓතිහාසිකමය වශයෙන් වැදගත වන අතර එකී ඓතිහාසිකමය වැදගත්කම දූපතට ආරෝපණය කිරීම සඳහා දූපතේ පවතින පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ඉතාම වැදගත් වේ. අතීත මිනිසා භාවිත කරන ලද ද්‍රව්‍යාත්මක සාධක අනුව ඔවුන්ගේ සංස්කෘතිය පිළිබඳ උපකල්පන ඉදිරිපත් කිරීම පුරාවිද්‍යාව යටතේ සිදුවන අතර ඩෙල්ෆ්ට්හි අතීත සංස්කෘතිය පිළිබඳ නිගමනයන් ඉදිරිපත් කිරීමට මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක උපයෝගී වේ. මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක හා දූපතේ මානවවංශ දත්තයන් අධ්‍යයනය කිරීම මගින් දූපතේ සංස්කෘතික පරිසරය ප්‍රතිනිර්මාණය කළ හැකිය. දූපත තුළින් හමුවන ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ලෙස,

- 1 ස්තූප සහිත බෞද්ධ නටබුන්
- 2 හින්දු කෝවිලක නටබුන් සහිත භූමිය
- 3 ලන්දේසි බලකොටුව
- 4 පැරණි ලන්දේසි රෝහල
- 5 රැජින කුලුණ
- 6 පරෙවි කුඩුව
- 7 පැරණි අශ්වගාල
- 8 පැරණි උසාවි සංකීර්ණය
- 9 පූජනීය ලොරන්සියාර් දේවස්ථානය

<sup>26</sup> S. Katiresu, *A Hand Book to the Jaffna Penninsula and a Souvenir of the Opening of the Railway to the North*, American Ceylon Mission Press, Jaffna, 1905, p. 09.

<sup>27</sup> Philip K. Crowe, *Diversions of a Diplomat in Ceylon*, Macmillan & CO LTD, London, 1957, p. 30.

10 ඇත්තෝනි දේවස්ථානය

යනාදිය පෙන්වා දිය හැකිය. මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථානයන්හි GPS (Global Positioning System) ස්ථානීය අගය දැක්වෙන සටහන පහත පරිදි වේ. තවද මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක ශේෂයන් ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ පිහිටා ඇති ආකාරය දළ සිතියමකින් සිතියම් අංක 01 යටතේ ඉදිරිපත් කර ඇත (බලන්න සිතියම් අංක 01).

පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථානයන්හි GPS අගය	
පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථාන	GPS ස්ථානීය අගය
01. ස්තූප සහිත බෞද්ධ නටබුන්	9.53844'NL; 79.65304'EL
02. හින්දු කෝවිලක නටබුන් සහිත භූමිය	9.52863'NL; 79.69933'EL
03. ලන්දේසි බලකොටුව	9.31'39.85"NL; 79.41'59.17"EL
04. පැරණි ලන්දේසි රෝහල	9.31'12.69"NL; 79.43'16.50"EL
05. රැජින කුලුන	9.28'30.15"NL; 79.43'11.88"EL
06. පරෙව් කුඩුව	9.31'41.87"NL; 79.42'15.49"EL
07. පැරණි අශ්වගාල	9.51682'NL; 79.65813'EL
08. පැරණි උසාවි සංකීර්ණය	9.52833'NL; 79.70188'EL
09. පූජනීය ලොරන්සියාර් දේවස්ථානය	9.51560'NL; 79.65466'EL
10. ඇත්තෝනිය දේවස්ථානය	9.55353'NL; 79.65668'EL

(වගු සටහන් අංක 08 - පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථානයන්හි GPS අගය)

**1. ස්තූප සහිත බෞද්ධ නටබුන්**

ඩෙල්ෆ්ට් දූපත තුළින් බෞද්ධ ස්තූප තුනක සාධක හමු වේ. එහි ප්‍රධාන ස්තූපය වාදිරේසන්ගේ කොටුව නමින් හඳුන්වනු ලබන ප්‍රදේශයේ ගොඩනගා ඇත. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ පෞරාණික මෙන් ම බෞද්ධ නටබුන් සහිත පැරණි ම ස්ථානය ද මෙය බව හඳුනාගෙන ඇත. මෙහි සමාරම්භක අවධිය ක්‍රි.පූ. 02 වන සියවසට පමණ ගමන් කරන බව හඳුනාගෙන තිබේ.<sup>28</sup> අඩි 34ක් පමණ විෂ්කම්භයකින් යුත් ප්‍රධාන ස්තූපය මෑත කාලීන සංරක්ෂණ මගින් අඩි 03ක පමණ උසකින් යුතුව කොරල් පාෂාණයෙන් නිමවා ඇත. මෙය ප්‍රදේශයේ උසම ස්ථානයේ පිහිටා තිබේ. මෙම ස්තූපයට නැගෙනහිරින් හා බටහිර ප්‍රදේශවලින් තවත් ස්තූප දෙකක් පිහිටයි. නැගෙනහිර දෙසින් පිහිටා ඇති ස්තූපයේ විෂ්කම්භය අඩි 10ක් පමණ වන අතර එහි පාදම පමණක් ශේෂව පවතී. බටහිර දෙසින් පවතින ස්තූපය කුඩා වන අතර අලංකාර ලෙස සැකසූ කොරල් පාෂාණවලින් නිමවා ඇත (ඡායාරූප අංක 02 බලන්න). මෙම ස්තූප පිළිබඳ ජනප්‍රවාදයේ ඇති මතවාදය වන්නේ සංඝමිත්තා තෙරණින් වහන්සේ විසින් ජය ශ්‍රී මහාබෝධිය වැඩම කරන විට ඩෙල්ෆ්ට් දූපතට ගොඩ බැස එහි විවේක ගත් බවයි. එය සිහිවීම සඳහා ස්තූප නිර්මාණය කළ බවකි. එමෙන්ම ස්තූප අවට පරිසරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කරන විට ගල්

<sup>28</sup> Devendra, D. T. (1969). "A Ruined Dagaba in Delft". Journal of the Ceylon Branch of the Royal Asiatic Society of Great Britain & Ireland New Series, [online web] Volume 13, Accessed on 25 April 2017, URL: <http://www.jstor.org/stable/43483470>.

පාදම් සහිත නටබුන් සහ පැරණි වළං කැබලි මෙන් ම කාල රක්ත මැටි බඳුන් (Black and Red ware) දැකගත හැකිය. මෙහි නිර්මාණාත්මක අවධිය පිළිබඳ නිශ්චිතව ප්‍රකාශ කිරීමට මූලාශ්‍රය නොතිබුණ ද ද්‍රව්‍ය භාවිතය හා නිර්මාණාත්මක හැඩතලයන් අනුව පශ්චාත් අනුරාධපුර සමයට අයත් විය හැකි බවට විශ්වාස කෙරේ.

**2. හින්දු කෝවිලක නටබුන් සහිත භූමිය**

හින්දු සම්ප්‍රදායට අයත් ලෙස නිර්මාණය කර ඇතැයි යැයි විශ්වාස කරන මෙම නටබුන් සහිත භූමිය ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ බටහිර අන්තයේ වෙරළාසන්නව පුක්කාඩු නම් ප්‍රදේශයේ පිහිටා ඇත. ආයතන වතුරසාකාර හැඩයෙන් යුත් මෙහි ප්‍රමාණය ගතහොත් දිග අඩි 40ක් වන අතර පළල අඩි 10ක් පමණ වේ. මෙම නටබුන් සහිත භූමිය ශිව දේවාලයක් යැයි නිගමනය කෙරේ. මෙය දේව කුටිය, අන්තරාලය, මණ්ඩපය හා පිවිසුම් ශාලාව යනාදියෙන් සමන්විත වේ. මෙම කෝවිලේ දකුණුපස බිත්තියේ ශෛලමය ජලනිශ්චලනාලියකි. ද්‍රවිඩ සම්ප්‍රදායට අයත් බොහෝ කෝවිලිහි දක්නට ලැබෙන මෙවැනි ජල පිහිලි ශුද්ධ වූ ප්‍රතිමාවන් කිරි දියෙන් නැහැවූ පසු ශේෂිත ද්‍රවයන් ඉවත් කිරීමට එකතු කරගත් බව පෙනී යයි. කොරල් පාෂාණයෙන් නිමවා ඇති මෙය ද එවැනි කාර්යයන් සඳහා යොදා ගත් බවට අනුමාන කෙරේ. එමෙන්ම මෙහි අන්තරාලය කොටසේ කැණීම් කටයුතු සිදු කළ යාපනය විශ්ව විද්‍යාලයේ ශිෂ්‍යයින්,

- කැටයම් කළ පිළි රූ
- කැටයම් කළ ගල්
- භූ ගත ජල නළ
- පළමු වන රාජ රාජ චෝල සමයට අයත් කාසි කිහිපයක්

හඳුනාගෙන තිබේ.<sup>29</sup> මෙම කෝවිල නිම වූ කාලය පිළිබඳව නිශ්චිත අදහසක් ඉදිරිපත් කිරීමට නොහැකි වුවත් යටත් විජිත අවධියට පෙර මෙය ගොඩනැගූ බවට අදහස් කෙරේ. පොළොන්නරු යුගයේ ශෛව නිර්මාණ හා සමානවීම, තම්බ්නාඩුවේ චෝල සමයට අයත් කෝවිලිහි ව්‍යුහය හා සමානාවක් දැක්වීම මෙන්ම හුනුගල් භාවිතය ද එසේ කාලනිර්ණය කිරීමට හේතු ලෙස දක්වයි (ජායාරූප අංක 03 බලන්න).

**3. ලන්දේසි බලකොටුව**

වර්තමානයේ ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ රෝහල පිටුපස භූමියේ පිහිටා ඇති මෙම බලකොටුව ඕලන්ද ජාතිකයින්ගේ කාලයේ ඉදි කළ හෙයින් ඕලන්ද කොටුව වශයෙන් හඳුන්වයි. ඊට අමතරව 'මීගාමන් ලන්දේසි බලකොටුව' ලෙසින් ද, 'වෙඩියරසන් කොට්ටෙයි' ලෙස ද මෙය හඳුන්වනු ලැබේ. ලන්දේසි ගෘහ නිර්මාණ ශිල්පය මෙම නිර්මාණය මගින් මනාව පිළිබිඹු වන හෙයින් මෙම ගොඩනැගිල්ල හැඳින්වීම සඳහා 'ලන්දේසි බලකොටුව' යන වචනය දූපත්වාසීන් විසින් භාවිත කරනු ලබයි. සතරැස් යාර පනහක පමණ බිමක් වසා නැගී තිබුණු ඒ දෙමහල් ගොඩනැගිල්ල බෙහෙවින් සන මැද බිත්තියක් ඇති ව ඉතා සවිමත්ව ඉදි වූවකි. බලකොටුවේ බිම් මහල මෙම බිත්තියෙන් දෙකොටසකට බෙදෙන

---

<sup>29</sup> පෞද්ගලික දූත ගැනීමකි, ආර්. කමලිනි මහත්මිය සහ එස්. ආරුමුගම් මහතා සමග පැවැත් වූ සම්මුඛ සාකච්ඡාව, 08/12/2017.

අතර ඒ යුගයේ පැවති ආරක්ෂක සැලැස්ම වශයෙන් සියලු සන්නිවේදන උපකෘම පළමු වැනි මහලේ රැඳවිණි.<sup>30</sup> දිගු පටු කුඩා කාමරවලින් සමන්විත වූ බලකොටුව අතිශයින්ම සංකීර්ණ නිර්මාණයකි.

අදටත් ශේෂව පවත්නා දෙබිඬි බිත්ති ඔස්සේ නැගුණු සෝපානයන් පැතිලි පියස්සක් සේ සැලකිය හැකි තැනකට යොමු වේ. එක් කෙළවරක පොළොව යට කුඩා අඳුරු කුටියකි. එහි බිම සාමාන්‍ය බිම් මට්ටමට වඩා පහළින් විය. අවාසනාවන්ත සිරකරුවන් මේ කවුළුවෙන් හෝ උඩුමහලේ රහස් දොරකින් හෝ කුටියට තල්ලු කෙරෙන්නට ඇත. සවිමත් කඹයක හෝ වෙන යම් රැහැනක හෝ උපකාරය නොමැතිව කිසිවෙකුට ඉන් පිට වී යා නොහැකි වන හෙයින් බොහෝ දෙනෙකුගේ ජීවිත මේ අඳුරු කුටිය තුළ ම කෙළවර වන්නට ඇත.<sup>31</sup> හෝජන කුටියක පෙනුම ගත් විශාල කාමරයක් වේ. නිදන කුටි බොහෝ ගණනක් ද මෙම ගොඩනැගිල්ලට අයත් වේ. වර්තමානයේ මෙහි විශාලත්වය ගත් විට දිග මීටර් 30ක් හා පළල මීටර් 26.5ක් පමණ වේ. එමෙන්ම බිත්තියක ඝනකම මීටර් 02ක් පමණ වේ. මහල් දෙකක් ආකාරයෙන් නිමවන ලද මෙම ගොඩනැගිල්ල නිර්මාණය සඳහා කොරල් ගල් භාවිත කර ඇත (ඡායාරූප අංක 04 බලන්න).

#### 4. පැරණි ලන්දේසි රෝහල

ඩෙල්ෆ්ට්හි වත්මන් පොලිස් ස්ථානය ඉදිරිපිට මෙම පැරණි ලන්දේසි රෝහල පිහිටා තිබේ. ගරා වැටීමට ලක්ව තිබෙන මෙම ගොඩනැගිල්ල ලන්දේසි සම්ප්‍රදායට අනුව බෙදා වෙන් කරන ලද කොටු සහිත දොර ජනෙල්වලින් සමන්විත වූවකි. මෙම ගොඩනැගිල්ල කොරල් පාෂාණ භාවිත කර නිර්මාණය කර ඇත. ඉදිරි අන්තය දෙසට කුඩා ආලින්දයක් සහිතව සිහින් දැව කුලුනෙන් පියැස්ස දක්වා විහිදෙන සේ නිර්මාණාංගයක් එකතු කර ඇත. 1865 වර්ෂය සඳහන් රට උඵ සෙවිලි කර ඇති මෙහි ඇතැම් කොටස් තවමත් සුරක්ෂිතව පවතී. මෙය පාලන මධ්‍යස්ථානයක් ලෙස බ්‍රිතාන්‍ය සමයේ ද භාවිතයට ගෙන ඇත.<sup>32</sup> මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදල විසින් යාපනය ව්‍යාපෘතිය යටතේ එහි සංරක්ෂණ කටයුතු සිදු කරයි (ඡායාරූප අංක 05 බලන්න).

#### 5. රැජින කුලුන

නෙඩුන්තිවිහි නිරිතදිග වෙරළ ප්‍රදේශයට සමීපව ප්‍රදීපාගාර කුලුනක් ලෙස හඳුනා ගන්නා මෙම රැජින කුලුන පිහිටා ඇත. ආලමානවම් නමැති ගම කේන්ද්‍ර කොට ගෙන පිහිටා ඇති රැජින කුලුන වර්තමාන නාවික හමුදා කඳවුරු භූමියේ පිහිටා තිබේ (ඡායාරූප අංක 06 බලන්න). හතරැස් ස්වරූපයෙන් ඉහළට යාමේ දී කුඩාවන පරිදි නිමවා ඇත. ඒ ආකාරයෙන් ඉහළට යාමේ දී කුඩා වන කොටස් පහකින් සමන්විත වේ. අඩි 45-55 අතර ප්‍රමාණයේ උසකින් යුත් මෙම කුලුනෙහි පොළොවට සම්බන්ධ මුල් කොටස උතුරු හා දකුණු දිශානුගතව ආරුක්කු හැඩති දොරටුවක් දැකිය හැකිය. මෙම කුලුන ප්‍රදීපාගාරයක් ලෙස භාවිත කිරීමේ දී යටින් ගිනි මැලයක් ගසා කුලුන ඉහළින් ගිනි පුලිඟු පිටවීමේ දී නැව්වලට මාර්ගය සොයා ගැනීමේ ආකාරයෙන් නිමවන ලදී. කුලුනේ පහළ සිට ඉහළට ගමන් කරන

<sup>30</sup> P. Pushparatnam, *Tourism And Monuments of Archaeological Heritage in Northern Sri Lanka*, Express News papers (Ceylon) (Pvt) Ltd, Colombo, 2014, p. 140.

<sup>31</sup> ආර්.එච්. බැසට්, **පෙම්බර ලංකා**, ප්‍රේමවන්ද අල්විස් (පරි.), සූරිය ප්‍රකාශකයෝ, කොළඹ, 2002, 226 පි.

<sup>32</sup> පෞද්ගලික දූත ගැනීමකි, ඩෙල්ෆ්ට් පොලිස් ස්ථානයේ වානක ප්‍රියලාල් මහතා සමග පැවැත් වූ සම්මුඛ සාකච්ඡාව, 08/12/2017.

තෙක් මධ්‍යයේ සිදුරක් පවතී. ඒ ඉහත දැක්වූ ලෙස ගිනි පුලිඟු ඉහළ අහසට නැගීම සඳහා ය. මාලිනී ඩයස් ඇතුළු කණ්ඩායම පෙන්වා දෙන්නේ මෙය ප්‍රදීපාගාරයක් ලෙස භාවිත වූවක් නොව මිනින්දෝරු කුලුනක් වන බවයි.<sup>33</sup> මෙම කුලුන මත අට්ටාලයක් සවි කොට ඒ මත මැනුම් උපකරණ රඳවන බවත් මෙහි මධ්‍යයේ ඇති කුඩා සිදුර එම උපකරණවල අවශ්‍යතාව මත භාවිත වූ බවත් ලිඛිත සාධකවලින් තහවුරු වී ඇති බවට මාලිනී ඩයස් ඇතුළු කණ්ඩායම පෙන්වා දෙයි.<sup>34</sup> ලන්දේසි ගෘහනිර්මාණ ශිල්පයට අනුව නිමවන ලද මෙම කුලුන 'කුවින්දා කුලුන' ලෙස ද හඳුන්වයි. කපා සකසන ලද හුනුගල් සහ කොරල් පාෂාණවලින් නිමවන ලද මෙම කුලුන බ්‍රිතාන්‍ය සමයට අයත් ය.<sup>35</sup> මේවා ඉංග්‍රීසි සමයට අයත් බවට හඳුනා ගැනීමට තිබෙන අවකාශය වන්නේ රැජින කුලුන ලෙස එය හැඳින්වීමයි. මන්දයත් රැජින යන වචනය ඉංග්‍රීසි ජාතිකයන් බහුලව භාවිත කරන බැවිනි.

## 6. පරෙවි කුඩුව

යුරෝපීය අනන්‍යතාව මනාව පිළිබිඹු කරන ඩෙල්ෆ්ට්හි පවතින ශේෂ වූ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකයක් ලෙස පරෙවි කුඩුව පෙන්වා දිය හැකිය. ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ වර්තමාන ප්‍රාදේශීය ලේකම් කාර්යාලය ආසන්න භූමියේ මෙය පිහිටා ඇත. මෙම නිර්මාණයේ හැඩය අනුව එය පරෙවි කුඩුවක් ලෙස හඳුන්වයි. අතීත ලෝකයේ සන්නිවේදන කටයුතු පරෙවියන් මාර්ගයෙන් සිදු කර ඇත. එසේ ඩෙල්ෆ්ට් පාලනය කළ යුරෝපීයන් ද සන්නිවේදන කටයුතු සඳහා පරෙවියන් භාවිත කිරීමේ දී ඔවුන්ගේ වාසස්ථාන ලෙස මෙම පරෙවි කුඩුව නිර්මාණය කර ඇත. එක් පැත්තක දිග මීටර් 1.65 පමණ වන අතර මැතක දී මධ්‍යම සංස්කෘතික අරමුදලේ යාපනය ව්‍යාපෘතිය යටතේ කර ඇති සංරක්ෂණ අනුව පරෙවි කුඩුවෙහි උස මීටර් 4.25 පමණ වේ. මෙය තට්ටු කොටස් 05කින් සමන්විත වේ. ඕලන්ද ජාතිකයන් විසින් නිමවන ලදැයි විශ්වාස කරන මෙම පරෙවි කුඩුව තුළ එකවර විශාල පරෙවියන් සංඛ්‍යාවකට ලැගුම් ගත හැකිය (ඡායාරූප අංක 07 බලන්න).

## 7. පැරණි අශ්වගාල

ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ ශේෂිත පුරාවිද්‍යාත්මක නෂ්ටාවශේෂ අතර ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක වටිනාකමින් යුත් ගොඩනැගිලි පරිශ්‍රයක් ලෙස පැරණි අශ්වගාල පෙන්වා දිය හැකිය. සාරපිඩ්ඩි නම් ගම්මානයට අයත්ව පිහිටා තිබෙන මෙම ස්ථානය ඩෙල්ෆ්ට් ජැටියේ සිට කිලෝමීටර් 7.1 පමණ දුරින් පිහිටා තිබේ. මෙම පැරණි අශ්වගාල දැනට මීටර් 150ක් පමණ දිගට විහිදුණු දිගු ශාලාවක් පරිද්දෙන් දක්නට ඇත.<sup>36</sup> එහි එක් පැති බිත්තියක් මනාව ආරක්ෂා වී පවතී. එය මීටර් 06ක් පමණ උස ය. ශාලාවේ ගෙබිම හා වහලය විනාශ වී ඇති අතර එක් පසෙක කුලුනු 34ක් වන සේ පේළි දෙකකින් යුත් කණු පේළියකි. විමර්ශනයේ දී පෙනීයන්නේ මෙය අශ්වයින් ඇති කිරීමටත් පෝෂණය කිරීමටත් යොදා ගත් ආකාරයකි.

<sup>33</sup> මාලිනී ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 66 පි.

<sup>34</sup> එම, 66 පි.

<sup>35</sup> Goonathilake, S. de A., Ekanayake, S., Kumara, T.P., Liyanapathirana, D., Weerakoon, D. K., and Wadugodapitiya, A., *Sustainable Development of Delft: An ecology, socio-economic and archaeological assessment*, International Union for Conservation of Nature, Colombo, 2013, p. 31.

<sup>36</sup> මාලිනී ඩයස් සහ තවත් අය, *යාපනය අර්ධද්වීපයේ පුරාවිද්‍යා උරුමය*, කොළඹ: පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුව, 2016, 67 පි.

ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ බහුලව හමුවන කොරල් පාෂාණයෙන් මෙය ද නිමවා ඇති අතර මෙම අශ්වගාල නිර්මාණය කිරීමේ කාල වකවානුව බ්‍රිතාන්‍ය පාලන අවධියත් සමග ගලපා ගත හැකිය (ඡායාරූප අංක 08 බලන්න). මෙවැනි විශාල ප්‍රමාණයේ තවත් ශාලා දෙකක් ගොඩනැගිල්ලේ හාත්පස ඉදි වී තිබුණ ද වර්තමානයේ දී එය බෙහෙවින් විනාශ වී ගිය ආකාරයක් හඳුනාගත හැකිය.

**8. පැරණි උසාවි සංකීර්ණය**

මෙම ගොඩනැගිලි සංකීර්ණය ඩෙල්ෆ්ට් ප්‍රධාන නැව් තොටෙහි සිට කිලෝමීටර් 03ක් දුරින් පිහිටයි. වත්මන් ප්‍රදේශීය සභාවට දකුණින් මෙම උසාවි සංකීර්ණය පිහිටා ඇත. බ්‍රිතාන්‍ය ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම් සම්ප්‍රදායට අනුව නිමවා ඇති මෙම උසාවි සංකීර්ණය කොරල් පාෂාණයෙන් නිර්මිත ය (ඡායාරූප අංක 09 බලන්න). මෙහි බන්ධනාගාර සිරකරුවන්ගේ සභාව, නීතිඥවරුන්ගේ සභාව හා නීතිපතිවරයාගේ ආසනය යනාදිය ඉදිකර තිබූ බව ශේෂව පවත්නා නටබුන් මගින් තහවුරු වේ.

**9. පූජනීය ලොරන්සියාර් දේවස්ථානය**

ඩෙල්ෆ්ට්හි බටහිර මුහුදු බඩ ප්‍රදේශය ආසන්නයේ එමෙන්ම අශ්වගාලට ඉතා සමීප දුරකින් මෙම දේවාලය පිහිටයි (ඡායාරූප අංක 10 බලන්න). පෘතුගීසි සමයට අයත් යැයි හඳුනා ගන්නා මෙම දේවාලයෙහි අත්තිවාරමේ ස්වරූපය අනුව එසේ හඳුනාගනු ලබයි. මෙම දේවාලය පිහිටි ස්ථානයේ එක් කුරුසයක් දැකගත හැකිය. එමෙන්ම ජනප්‍රවාදයට අනුව ඉන්දියාවේ සිට නෙඩුන්තිව් දූපතට පැමිණි නැවක් මුහුදු මැද දී මුහුදුබත් වන අතර එහි ප්‍රධානියා පමණක් බේරී මේ දූපතට ලගා වෙයි. එසේ තමන්ව පේසුස් වහන්සේ විසින් බේරාගනු ලැබූ හෙයින් දේවාලය ඉදි කළ බව පැවසේ.<sup>37</sup>

**10. ඇන්තෝනිය දේවස්ථානය**

ඩෙල්ෆ්ට්හි නැගෙනහිර දිශාවේ පිහිටා ඇති ඇන්තෝනිය දේවාලය බ්‍රිතාන්‍ය යටත් විජිත අවධියට අයත් වන අතර වර්ෂ 1911 දී ඉදිකර වර්ෂ 1917 දී නැවත ප්‍රතිසංස්කරණය කර ඇත (ඡායාරූප අංක 11 බලන්න). අද මෙය කොතරම් පැරණි ද යන වග මෙයට සම්බන්ධව බැඳ ඇති නිවාස හා කාමර මගින් පිළිබිඹු වේ.

මීට අමතරව දූපත තුළින් කාල රක්ත මැටි බඳුන් පිළිබඳ සාධක ද හඳුනාගනු ලබයි. ප්‍රධාන වශයෙන්ම බෞද්ධ ස්තූප ආශ්‍රිතව මෙම කාලරක්ත මැටි බඳුන් ශේෂ හමුවේ.<sup>38</sup> දූපත ආශ්‍රිතව හඳුනාගන්නා මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මගින් විශේෂයෙන් ම ඩෙල්ෆ්ට් දූපත අතීතයේ සිට ම ජනාවාසකරණයට ලක් වූ බවට සනාථ කර ගත හැකිය. ඒ අනුව දූපතේ වර්තමාන සංස්කෘතික පරිසරය හා මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අනුව දූපතේ අතීත සංස්කෘතික පරිසරය ප්‍රතිනිර්මාණය කළ හැකිය. විවිධ කාලවකවානු තුළ විවිධ සංස්කෘතීන් නිර්මාණය වී තිබූ බවට මෙම පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක කෙරෙන් මනාව පැහැදිලි වේ. එකිනෙකට වෙනස් වූ ජාතීන් දූපත තුළ ඔවුනොවුන්ට සුවිශේෂී වූ සංස්කෘතික පරිසරයන් නිර්මාණය කරගත් බවට අනාවරණය කර ගත හැකිය. දූපත තුළ බෞද්ධ සංස්කෘතික ලක්ෂණ, දමිළ-හින්දු සංස්කෘතික ලක්ෂණ මෙන් ම දූපත පෘතුගීසි, ලන්දේසි හා ඉංග්‍රීසි යන බටහිර

<sup>37</sup> පෞද්ගලික දූත ගැනීමකි, ජෙරම් දර්ශන් මහතා සමග පැවැත් වූ සම්මුඛ සාකච්ඡාව, 05/12/2017.

<sup>38</sup> P. Ragupathi, *Early Settlements in Jaffna an Archaeological Survey*, Sudarsan, Graphics Madras, 1987, p. 21.

ජාතීන්ගේ ආධිපත්‍යයට නතු වීම තුළ බටහිර රටවල්හි සංස්කෘතික ලක්ෂණ පවතින බවට පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක ඔස්සේ තහවුරු කළ හැකිය. ඒ අනුව දූපතේ පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක මගින් උපකල්පනය කළ හැකි වන්නේ එකිනෙකට වෙනස් අවධි තුළ ඇති වූ එකිනෙකට වෙනස් සංස්කෘතීන් හේතුවෙන් වර්තමානය වන විට මෙම සංස්කෘතීන්හි එකට මිශ්‍ර වීම මත ඇති වූ මිශ්‍ර සංස්කෘතියක් දූපත තුළින් දැකගත හැකි ආකාරයකි.

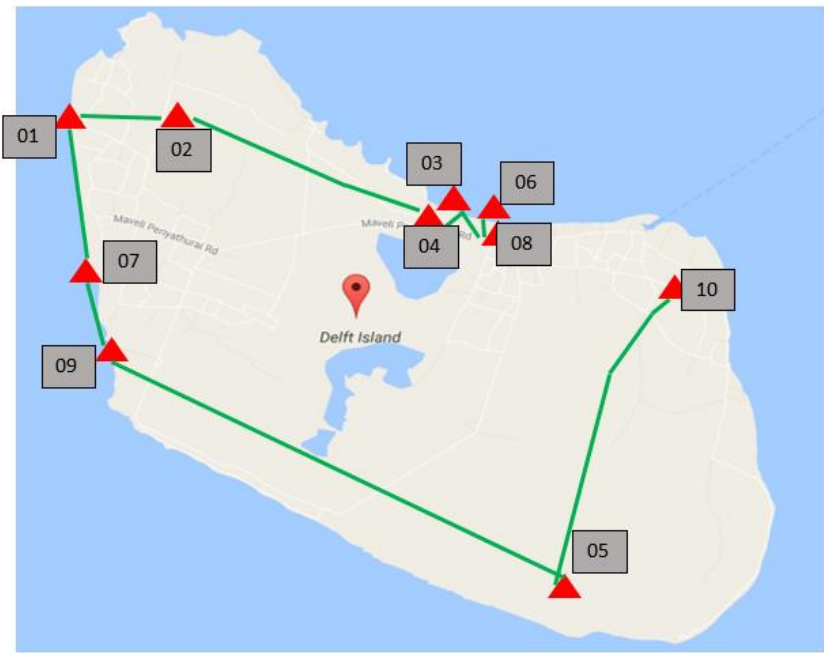
පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අයත් සංස්කෘතික අවධිය					
පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක	බෞද්ධ සංස්කෘතිය	හින්දු සංස්කෘතිය	පෘතුගීසි අවධිය	ලන්දේසි අවධිය	බ්‍රිතාන්‍ය අවධිය
ස්තූප 03ක නටඹුන්	✓				
පැරණි ශිව දේවාලය		✓			
පැරණි උසාවි සංකීර්ණය					✓
පරෙවි කුඩුව				✓	
පැරණි ලන්දේසි බලකොටු				✓	
රැජින කුලුන				✓	
පැරණි අශ්වගාල					✓
පැරණි රෝහල				✓	
ලොරොන්සියාර් දේවස්ථානය			✓		
ඇන්තෝනිය දේවස්ථානය					✓

(වගු සටහන් අංක 09 - පුරාවිද්‍යාත්මක සාධක අයත් සංස්කෘතික අවධිය)

**සමාලෝචනය**

යාපනය අර්ධද්වීපයට අයත් දූපත් නාමාවලියේ විශාලතම දූපත ලෙසත් ශ්‍රී ලංකාවට අයත් දූපත් නාමාවලියේ දෙවන විශාලතම දූපත ලෙසත් හඳුන්වන ඩෙල්ෆීට් දූපත අතිත සමාජය ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු රාශියකින් සමන්විත ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යා ක්ෂේත්‍රයක් ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. මෙකී දූපත ආශ්‍රිත සංස්කෘතික පරිසරය පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීමේ දී සුවිශේෂී වූ තත්ත්වයක් හඳුනාගත හැකිය.

ඩෙල්ෆ්ට් පිහිටා තිබෙනුයේ ශ්‍රී ලංකාවේ උතුරු පළාතේ යාපනය අර්ධද්වීපයට අයත් දූපතක් ලෙස ය. යාපනය අර්ධද්වීපය යනු ප්‍රාග් ඓතිහාසික යුගයේ සිට ම මානව සාධක හඳුනාගන්නා ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍රයකි. ඒ අනුව යාපනය අර්ධද්වීපයේ පවතින ඉතා වැදගත් පුරාවිද්‍යාත්මක ක්ෂේත්‍ර ලෙස කන්තරෝදය, ආනෙකොඩ්ඩෙයි, කරෙන්නගර, වේලානි, මන්ණිත්තලායි, තිරුවාතිණලෙ, කලෙයොටයි, වල්ලපුරම්, නගරකෝවිල් හා වෙට්ටිලයික්කේණි ආදී ක්ෂේත්‍ර පෙන්වා දිය හැකිය. මෙවැනි අතීත ජනාවාසකරණය පැවති ක්ෂේත්‍ර ආශ්‍රිත ව දූපත පිහිටා තිබීම හේතුවෙන් එම ක්ෂේත්‍රයන් සමඟ ඩෙල්ෆ්ට් දූපත අතීතයේ සිට ම සබඳතා පවත්වන්නට ඇති බවට උපකල්පනය කළ හැකිය. එමෙන්ම දූපත ඉන්දියාවට ඉතා ආසන්නයේ පිහිටා තිබීම හා අතීතයේ සිට ම ඉන්දියාව සමඟ සබඳතා පවත්වන්නට ඇත. මෙම හේතු නිසාවෙන් දූපත ඇත අතීතයේ සිට ම ජනාවාසකරණයට ලක්වන්නට ඇත. දූපතේ වර්තමාන සංස්කෘතික පරිසරයෙන් හා ශේෂිත පුරාවිද්‍යාත්මක සාධකවලින් එළඹෙන නිගමන හා අර්ථකථන ඔස්සේ දූපතේ සංස්කෘතික පරිසරය සුවිශේෂී බවට හඳුනාගත හැකිය. දූපතේ අතීත මානව හැසිරීම් රටාව වර්තමාන සංස්කෘතික පරිසරය මගින් පිළිබිඹු වේ. ඒ අනුව අතීත සමාජ සංස්කෘතික පරිසරය සමඟ දැඩි සබඳතාවක් පවත්නා ඩෙල්ෆ්ට් දූපත අතීත සංස්කෘතික පරිසරය ප්‍රතිනිර්මාණයට අවැසි අතීත උරුමය වර්තමානය තෙක් රැගෙන ආ කෝෂ්ඨාගාරයක් ලෙස අර්ථකථනය කළ හැකිය.



සිතියම් අංක 01 -  
 වගු සටහන් අංක 08හි දක්වෙන  
 පුරාවිද්‍යාත්මක ස්ථාන නිරූපිත  
 සිතියම  
 සිතියම නිර්මාණය - ඩී.එස්.  
 දයානන්ද, පරිමාණයට නොවේ.



ඡායාරූප අංක 01: ඩෙල්ෆ්ට් දූපතේ පිහිටි  
 බයෝබැබ් ශාකය  
 (ඡායාරූපකරණය: ෂෙහාන් කිලිකරත්න, 05/12/2017)



ඡායාරූප අංක 02: වෙල්ෆ්ට් දූපතේ බෞද්ධ ස්තූප නටබුන්  
(ඡායාරූපකරණය: ෂෙහාන් කිලකරත්න, 05/12/2017)



ඡායාරූප අංක 03: හින්දු කෝවිලක නටබුන් සහිත භූමිය

ඡායාරූප අංක 04: ලන්දේසි බලකොටුව

(ඡායාරූපකරණය: ෂෙහාන් කිලකරත්න, 05/12/2017)



ඡායාරූප අංක 05: පැරණි ලන්දේසි රෝහල

ඡායාරූප අංක 06: රැජින කුලුන

(ඡායාරූපකරණය: ඩී.එස්. දයානන්ද, 08/12/2017)



ඡායාරූප අංක 07: පරෙවි කුඩුව

(ඡායාරූපකරණය: ඩී.එස්. දයානන්ද, 08/12/2017)



ඡායාරූප අංක 08: පැරණි අශ්වගාල



ඡායාරූප අංක 09: පැරණි උසාවි සංකීර්ණය



ඡායාරූප අංක 10: ලොරන්සියාර් දේවස්ථානය

(ඡායාරූපකරණය: ඩී.එස්. දයානන්ද, 08/12/2017)



ඡායාරූප අංක 11: ඇන්තෝනිය දේවස්ථානය

(ඡායාරූපකරණය: ඩී.එස්. දයානන්ද, 08/12/2017)

